

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Географія туризму

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туристичне обслуговування
Форма здобуття освіти	денна
Статус дисципліни	нормативна
Мова викладання	українська
Семестр	III
Обсяг дисципліни	кредити – 5 загальний обсяг годин – 150 аудиторна робота – 60 год., у т. ч.: <ul style="list-style-type: none"> - лекції – 28 год., - семінарські заняття – 32 год., - самостійна робота – 90 год.
Форма контролю	іспит
Пререквізити	загальні знання з історії, географії та суспільних наук, а також теоретичні знання та практичні навички з дисциплін «Основи туризмознавства», «Історія світового та вітчизняного туризму», «Основи рекреації», «Туристичне краєзнавство», «Туристичні регіони світу». Здобувачі вищої освіти повинні знати понятійно-категоріальний апарат сфери туризму, сутність та види туризму, класифікацію та види туристсько-рекреаційних ресурсів, історію розвитку туризму в світі та в Україні, туристсько-рекреаційні ресурси та рекреаційні райони України; туристсько-рекреаційне районування та туристичні регіони світу; вміти оперувати понятійно-категоріальним апаратом, називати види туризму та давати їм характеристику, аналізувати туристсько-рекреаційні ресурси туристичних регіонів світу та України; виділяти релевантну інформацію, робити висновки; володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами, пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації.
Постреквізити	знання, отримані у процесі вивчення дисципліни «Географія туризму», можуть бути використані під час вивчення базових туризмознавчих дисциплін, зокрема таких, як: «Туристичне краєзнавство», «Організація туристичних подорожей», «Організація екскурсійної

	діяльності», «Спеціалізований туризм», «Туроперейтинг», «Світовий ринок послуг в індустрії туризму та гостинності», а також інших дисциплін, у т.ч. вибіркових.
Викладач	КУЧЕРЯВА Ганна Олександрівна, кандидат географічних наук, доцент
Контактна інформація	e-mail: hanna.kucheriava@knlu.edu.ua
Дні занять	згідно розкладу занять
Консультації	згідно графіку консультацій

ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Географія туризму» є ознайомлення з географічними особливостями, тенденціями та закономірностями розвитку туризму в світі, формування системи знань щодо туристичної спеціалізації регіонів світу, а також висвітлення особливостей розвитку туризму в Україні.

Предметом вивчення є теоретико-методичні аспекти географічних досліджень, особливості географії туристичних потоків, територіальної, галузевої та функціональної структури туризму в світі та в Україні.

Завданням дисципліни є: розкриття теоретико-методичних засад географії туризму, методології та методики проведення географічних досліджень у сфері туризму, формування у здобувачів уявлень про специфіку розвитку туризму в туристичних регіонах світу, туристичну спеціалізацію та тенденції розвитку туризму; дослідження територіальної, галузевої та функціональної структури туризму в світі та в Україні; набуття навичок аналізу статистичних даних, візуалізації та аналізу отриманої інформації.

ЦІЛІ НАВЧАННЯ

Засвоєння навчальної дисципліни «Географія туризму» передбачає формування таких компетентностей: здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу; прагнення до збереження навколишнього середовища; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність працювати в міжнародному контексті; вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми; здатність працювати в команді та автономно; здатність зосереджуватися на результатах при

виконанні завдань та вміння їх презентувати; здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній і письмовій формах.

Також вивчення дисципліни має на меті формування фахових компетентностей: знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій; розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів; здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал; здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці; здатність аналізувати місце України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

Програмні результати навчання, що досягаються під час вивчення дисципліни «Географія туризму»: знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів; знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук; знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ; пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору; аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території; управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері; адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях; аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань; виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання; зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати; використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах; використовувати набуті знання для аналізу місця України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час вивчення дисципліни «Географія туризму» здобувачі вищої освіти мають відвідувати лекційні та семінарські заняття, вчасно виконувати всі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. Відпрацювання занять, пропущених через поважні причини, відбувається під час консультацій. У разі здачі завдань (практичні роботи, індивідуальні завдання) після встановленого строку, кількість балів за їх виконання зменшується (з мах 5 б. ставиться лише 4).

Під час виконання завдань здобувачі повинні обов'язково дотримуватися принципів академічної доброчесності, а саме: самостійно виконувати всі види завдань та форми контролю; посилаючись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про використані методики досліджень і джерела інформації, результати власної навчальної діяльності.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Тема 1. Об'єкт, предмет, завдання та структура дисципліни «Географія туризму», її місце в системі наук. Географія туризму як наука. Особливості вивчення географії туризму. Об'єктно-предметна область дисципліни. Ключові завдання вивчення дисципліни. Місце географії туризму в системі наук, зв'язок з іншими науками.

Тема 2. Головні поняття і категорії географії туризму. Туризм та його географічна інтерпретація. Форми, види та типи туризму. Класифікація туризму з позиції географічної науки. Функції туризму. Суб'єкти туризму. Визначення понять «турист», «відвідувач», «екскурсант».

Тема 3. Методологія, методика та підходи географічних досліджень в туризмі. Джерела інформації в туризмі. Загальна методологія географічних досліджень. Принципи географічних досліджень: цілеспрямованість, цілісність. Територіальний, системно-структурний, комплексний, просторово-часовий підходи географічних досліджень в туризмі. Способи збирання інформації, зокрема в процесі оцінки туристичної привабливості території. Картосхеми як джерела інформації.

Тема 4. Методи географічних досліджень в туризмі. Філософські, загально наукові та конкретно-наукові методи досліджень. Картографічний метод досліджень. Статистичні показники, що використовують у географічних дослідженнях туристичної діяльності. Накопичення, упорядкування та аналіз географічної інформації для цілей туризму.

Тема 5. Загальні тенденції розвитку туризму в світі. Географічна структура туристичних потоків та доходів від туризму. Основні закономірності функціонування світового туристичного ринку. Розподіл туристичних потоків та доходів від туризму за регіонами світу. Трансформація географічної структури туристичних потоків. Країни «активного» та «пасивного» туризму.

Тема 6. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Європейському туристичному регіоні (Західноєвропейський та Північноєвропейський макрорайони). Передумови розвитку туризму в Європейському туристичному регіоні. Особливості в'їзного та виїзного туризму в країнах Європи. Основні види туризму, що представлені в Західноєвропейському та Північноєвропейському макрорайоні. Головні

туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Західній та Північній Європі.

Тема 7. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Європейському туристичному регіоні (Південноєвропейський та Центрально-східноєвропейський макрорайони). Передумови розвитку туризму в Південноєвропейському та Центрально-східноєвропейському туристичних макрорайонах. Трансформація туристичних пропозицій. Головні туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Південній, Центральній та Східній Європі.

Тема 8. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Азійсько-Тихоокеанському туристичному регіоні. Сучасні тенденції, географічна структура туристичних прибуттів та доходів від туризму в країнах Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Головні туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в країнах Азії.

Тема 9. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Австралії та Океанії. Передумови розвитку туризму в Австралії та Океанії. Основні види туризму, що представлені в регіоні. Головні туристичні центри. Проблеми та перспективи розвитку туризму в регіоні.

Тема 10. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Американському туристичному регіоні (Північноамериканський і Південноамериканський макрорайони). Місце Американського туристичного регіону на світовому туристичному ринку. Географія в'їзних та виїзних туристичних потоків. Найпопулярніші види туризму. Головні туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в країнах Америки.

Тема 11. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Американському туристичному (Центральна Америка і Карибський басейн). Передумови розвитку туризму в країнах Центральної Америки і Карибського басейну. Географія в'їзних та виїзних туристичних потоків. Найпопулярніші види туризму. Головні туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в країнах Центральної Америки та Карибського басейну.

Тема 12. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Африканському туристичному регіоні. Внутрішньо регіональні відмінності у розвитку туризму в країнах Африки. Динаміка та тенденції туристичних прибуттів та доходів від туризму в регіоні. Головні туристичні центри та їх туристична спеціалізація. Проблеми та перспективи розвитку туризму в країнах Африки.

Тема 13. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Близькосхідному туристичному регіоні. Феномен туристичної

привабливості країн Близького Сходу. Позитивні та негативні фактори, що позначаються на розвитку туризму в регіоні. Динаміка туристичних прибуттів та доходів від туризму, їх розподіл між країнами. Найпопулярніші види туризму в регіоні. Перспективи розвитку туризму на Близькому Сході.

Тема 14. Туристична спеціалізація та тенденції розвитку туризму в Україні. Місце України на світовому туристичному ринку. Динаміка в'їзних та виїзних туристичних потоків. Туристична спеціалізація регіонів України. Державні програми розвитку внутрішнього туризму. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Передбачені лекційні та семінарські заняття, виконання самостійної роботи та її захист. Форма підсумкового контролю – іспит.

Під час навчання використовуються пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький діалогово-комунікаційний методи, метод проблемного викладу матеріалу, самонавчання. Семінарські заняття передбачають усне опитування, виконання письмових практичних завдань, тестів, виконання та захист індивідуальних завдань (презентацій, аналітичних розрахунково-графічних завдань). Самостійна робота включає у себе вивчення теоретичних питань, що стосуються тем лекційних занять за рекомендованою літературою, виконання індивідуальних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу. Однією з умов виконання індивідуальних завдань є дотримання принципів академічної доброчесності.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
		3. Іспит	30
		Разом	100

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»).

Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та додаткову літературу; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.
2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання, виконання практичних завдань тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не власні судження тощо.
		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.

		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
3.	Експрес-контроль (робота на занятті протягом 10-15 хв.: поточна письмова робота (практичне завдання, тест), вибіркове опитування ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована.
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача (письмові практичні роботи, підготовка презентацій)

Критерії оцінки	Оцінка
Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.	«задовільно»
Виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.	«незадовільно»

Критерії оцінювання аналітичних розрахунково-графічних завдань

Критерії оцінки	Оцінка
Завдання виконано правильно, самостійно, творчо. Розрахунки вірні, для відображення результатів правильно обрані графічні інструменти. Здобувач демонструє вміння працювати зі статистичними даними, будувати графіки, гістограми, діаграми, правильно їх оформлювати та підписувати. Аналіз отриманих результатів ґрунтовний, висновки аргументовані.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, проте містить незначні помилки та неточності в оформленні результатів. Здобувач демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок роботи зі статистичними даними, їх обробки та візуалізації. Проте аналіз отриманих результатів недостатньо ґрунтовний, висновки недостатньо аргументовані.	«добре»
Робота виконана, проте містить помилки, неточності. Здобувач демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок роботи зі	«задовільно»

статистичними даними та їх обробки і візуалізації. Аналіз поверхневий, висновки неаргументовані.	
Виконана робота невірно та не відповідає вимогам.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне значення усіх поточних оцінок за ці види робіт з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в рейтинговий бал за роботу протягом семестру шляхом помноження на 10. Таким чином, **максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру становить 50.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Види завдань	Кількість балів	Критерії оцінки
Тестові питання (<i>мах 10 б.</i>)	10	Всього 20 тестових завдань, кожна правильна відповідь – 0,5 балів.
Питання (завдання) алгоритмічного рівня (<i>мах 4 б.</i>)	4	відповідь повна, логічна, послідовна. Здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання;
	3	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна;
	1 – 2	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями;
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання.
Питання (завдання) творчого рівня (<i>мах 6 б.</i>)	6	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та термінологією, аргументовано доводить власну точку зору;
	5	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	3 – 4	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 2	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідає змісту питання.
Разом	20 балів	

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за модульну контрольну роботу.

Здобувачам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 63 – 70, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «відмінно», за шкалою ЄКТС – А. Підсумковий рейтинговий бал виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала здобувача 30 балів.

Іспит відбувається в усній формі. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту з дисципліни «Географія туризму» необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно» – 30 балів;
- «добре» – 23 бали;
- «задовільно» – 18 балів;
- «незадовільно» – 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді здобувача на іспиті

повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни.	«відмінно»
в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками.	«добре»
поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення.	«задовільно»
відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу.	«незадовільно»

Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Базова література

1. Алієва-Барановська В. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 334 с.
2. Божидарник Т. Міжнародний туризм. Навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.
3. Доценко А. Географія туризму. Навчальний посібник. К. : Університет «Україна», 2020. 177 с.
4. Кузик С. П. Географія туризму : навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. К. : Знання, 2011. 271 с.
5. Любіцева О.О., Панкова Є.В., Стафійчук В.І. Туристичні ресурси України: Навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2007. 369 с.
6. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посібник. 2-ге вид., стер. К. : ЦУЛ, 2010. 222 с.
7. Немець Л. М., Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 102 с.

Додаткова

1. Бейдик О.О. Тлумачний словник термінів з рекреаційної географії (географія туризму): Роздавальний матеріал для студ. географ. фак. / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1993. 56 с.
2. В'їзний туризм : навч. посіб. / П. Ф. Коваль, Н. О. Алешугіна, Г. П. Андреева. Ніжин : Лук'яненко В. В., 2010. 34 с.
3. Воскресенский В. Ю. Международный туризм.: Учеб. пособ. Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. 255 с.
4. География туризма: Учебник / И.Г. Филиппова, В.Л. Погодина, Е.А. Лукьянов. СПб.: Изд. Дом «Бизнес-пресса», 2007. 264 с.
5. География туризма: Учебник /кол. авторов; под. ред. А.Ю. Александровой. Москва : КНОРУС, 2008. 592 с.
6. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма: Справ очник. М.: Финансы и статистика, 2003. 368 с.
7. Кучерава Г. О. Особливості розвитку туризму в країнах Адріатичного туристичного мезорайону. *Збірник наукових праць «Проблеми міжнародних відносин». Серія: політичні науки.* 2019. №16. С. 142 – 162.
8. Кучерява Г. О. Регіональні аспекти розвитку міжнародного туризму. *“Ad orbem per linguas. До світу через мови” : матеріали Міжна-родної науково-практичної конференції, 20 – 22 березня 2019 року.* Київ: Вид. центр КНЛУ, 2019. С. 579 – 581.
9. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг. К.: Альтерпрес, 2002. 436 с.
10. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. К. : Знання, 2008. 661 с.
11. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство : навч. посібник. 3-тє вид., перероб. та допов. К. : Альтерпрес, 2009. 352 с.
12. Петринка Л. В. Географія туризму : учеб. пособие. Ч. 2. Х. : Основа, 2011. 96 с.
13. Рутинський М. Й. Географія туризму : навч.-метод. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. К. : Центр навч. л-ри, 2004. 160 с.
14. Смаль І. В. Туристичні ресурси світу: Навч. посіб. Ніжин: Вид-во Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.
15. Смаль І.В. Рекреація і туризм: короткий тлумачний словник термінів і понять. Ніжинський держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2006. 80 с.
16. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа. Азія. Австралія та Океанія : навч. посібник. К. : Альтерпрес, 2009. 427 с.
17. Ярьоменко С.Г. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. Херсон : «Олді+», 2020. 428 с.

11. Інформаційні ресурси

1. UNWTO. World Tourism Barometer. Committed to Tourism, Travel and the Millennium Development Goals. URL: <http://www.world-tourism.org>
2. World Tourism Organization UNWTO. URL: <http://www2.unwto.org>.
3. Світовий атлас даних. URL: <http://knoema.ru>
4. Статистичні звіти Всесвітньої туристичної організації. URL: <https://tourlib.net/wto.htm>.
5. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>